

Vredništvo:

na Travniki št. 377. I. nadstr. (one skrbi tudi za raspodiljanje lista).

Prejemajo se za plačilo vsakršna oznanila tudi v neslovenskem jeziku.

Plača se za vsako natisno vrsto 5 sold., če se oznanilo samo enkrat nastane, če dvakrat, 8 sold., če trikrat, 10 s. v. s. — Povrh tega le vsak krat 30 s. za štampilj.

UPREDAJNIK

za domače, slovenske in občne potrebe.

V Gorici, v petek 25. decembra 1868.

Izhaja vsak petek.

Velja po pošti pošiljana za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 60 s., za četrt leta 80 s. Kdor sam po-njo pošilja, plača za celo leto samo 2 g. 50 s., za 1/2 l. 1 g. 30 s., za četrt l. 70 s. Naročilna pisma in reklamacije naj se pošiljajo vredništvu.

Poznamni listi se prodajajo v Gorici v bukvarnici N. Šehar-jovi na Travniku po 5 soldov.

Vabilo na naročevanje

za leto 1869.

S tem listom je sklenila „Domovina“ svoj drugi tečaj. Nič popolnega ni pod solncem; tudi naš list se noče bahati z dosodanjim vspedom. Vredništvo je zadovoljno z zavestjo, da je svojo dolžnost storilo. Ko bi bili tudi vsi drugi naši rojaki, kateri se znabiti še s krepkejšim domoljubjem ponašajo nego mi, narodno njivo z enakim lemežem orali, kakor mi, ne bi kazali na nas še celo Neslovenci rekoč: „Kričati znate, delati, pisati pa nočete!“ „Dom.“ nikomur nič ne očita, ker dobro ve, da *čitati in govoriti* je lažje, nego *pisati in truditi se*. To pa mora res vsak domorodec želeti, da bi sloheren rojak po svoji moči domoljubnost svojo djanjski izkazoval. In lejte, kako lepo priložnost Vam novo leto ponuja! Vsi časniki Vam pošiljajo naročilna vabila, in priporočila za duševno podporo; tudi „Domovina“ se pisateljem in čitateljem poklanja in priporoča.

Dan meseca, ki ga današnji list „Dom“ na čelu kaže, je dan sprave in miru. „Mir ljudjem, kateri so dobre volje!“ Torej nasprotniki in prijatli „Domovine“! — in prijatlov šleje ona mnogo, več, ko nasprotnikov — podajte si desnice! v levicah pa imejte pripravljeno — *pero* ali pa *goldinarčke*.

Naše Goriško ne more, ne sme biti brez svojega lista, kakor družni slovenski okraji ne brez svojih. Med vsemi našimi časniki pa, in med njimi nar pred, naj vlada tista *vxajemnost*, ki jo oni gledó našega in družih narodov slovanskih povdarjajo in priporočajo. *Zgledi* mičajo. Sicer pa *prosta vsacemu pot*, kajti do skupnega cilja se lahko po raznih potih pride, in isti namen se da tudi doseči z različnimi sredstvi.

Nadjala se je „Dom.“, da ji bo mogoče že za novo leto čé. bravcem naznaniti, da se mi-li *razširiti*, ker jo dveletna skušnja uči, da je njen prostor za obilno tvarino, ki bi jo rada obravnavala, še vedno pretesen. Kar zdaj še ni, pa bode, morda že v prvih mesecih novega leta. Razširjenja potrebuje „Dom.“ sosebno za materialne in praktične stvari, za kmetijske, za svilorojske itd. in sploh za vsakoršne občno-koristne reči, ki utegnejo priprostim našim ljudem v poduk biti, ali jih mikati.

Že danas pa smemo obečati, da bode naš tednik po novem letu v ličnejši podobi izhajal in da smo mu polletno ceno za poštne naročnike nekoliko znižali, ker se zanašamo, da nam vsaj vsi dosedanji prejemniki zvesti ostanejo. Zdaj odločene cene ne povišamo, tudi če bomo doklad prinašali.

Goričani! Slovenci! Leto 1869 ne bo—kakor se kaže—*navadno* leto, akoravno je v pratiki za „navadno“ zapisano; bojimo se, da bo—ne sicer prestopno—a celo *nenavadno*. Nar važnejša politična zadeva—*jutrovo vprašanje*, katero nas Slovane bolj ko vsako drugo mika, je že na dnevnem redu. Iz njega se zna izcimiti—da bi tako ne—splošna evropska vojska. Kdo bi mogel biti v tacih časih brez časnika? Naj seže torej po „Domovini“, kdor si družih, dražjih listov v ta namen naročiti ne more. „Domovina“ „ogled po svetu“ bo čitateljem vselej zanesljiva zvezda vodnica skoz še tako zahomotane politične razmere.

Ni pa treba misliti, da bo „Dom.“ zgolj lokalni list. Dasiravno ji ne bo to na čelu zapisano, ozirala se bo tudi v prihodnje na vsakoršne domače, na slovensko-narodne in občne potrebe.

Prvi list v novem letu pride na svetlo z doklado 8. januarja.

Dosedanjim podpornikom „Domovine“ prisrčna zahvala! — vsem naročnikom in čitateljem pa vesele praznike in srečno novo leto!

„Domovina“ velja po pošti pošiljana za celo leto 3 goldinarje, za pol leta 1 gld. 50 kr. (soldov), za četrt leta 80 s. — Kdor sam po-njo pošilja, plača za celo leto 2 gld. 50 s., za pol leta 1 gld. 30 s., za četrt leta 70 s. Za nošo na dom v Gorici se plača za celo leto 30 s., za pol leta 15 soldov.

Priložen je današnji številki naročilni list.

Vredništvo.

Podlistek.**II. Kakuó je Pepeunjak zajca strleju!**

Poviedu po Špietarsko kobarisk postopač.

Poslušajte parjateli!

Bin je Pepeunjak hroznuó skušen mož, takuó, de so ha usi sosiedje spoštoval'. Samuó na rieč ha je pekla, cion (čem) recj', de so se mu smejal', de nie mu (mogel) nikul' zajca ustrelit'. Parhodí se, de mu parnesé niek poberin mladeha živeha zajca na pruodi. Vas vescu ha ukup' Pepeunjak, an si misli: čajte, sada

cion pokazat' parjatelan, de san kopac tud' zajca vstrelit'. Redi tada teleha zajca, dok je ratu velik, an tada povab' an dan parjatele na čiaco an na kosilo rekoč: donás bomo jiedli pulento z zajcam, kateraha sam ustrelim. Tisto nuocj pred tist'm dnevam vzame zajca, an ha nesé eja na no lazno, an ha parveče z debelo varčico tu h' nemú taršú. Ku se dan stor', hredó na čiaco. Ku čuje zejac pisa, se ejo v tek spustit' an natehne varčico.

Pepeunjak parhit' na lazno, namir' na zajca—an —pumi—varčico namest zajca prestreli, zejac se na smart prestrašen v dir spusti. — Ku vid' Pepeunjak tuo-

Prosimo besede za nekaj djanjskih in osebskih popravljkov!

(Goriški deželni zbor.)

VIII.

V tem, ko prestopam k' popisu letošnjega delovanja našega dež. zbora, naj opišem še laško poslanstvo, kajti to je potrebno, da se more ceniti položaj in postopanje slovenskih zbornikov. Kar je laških poslancev iz Furlanije, to so vam sami pošteni, razumni, trezni, praktični, brezstrastni možaki, tako da nam laški volivci boljše tudi o prihodnjih volitvah nikdar ne pošljejo. V narodnem oziru niso prenapeti, za narodno politiko in za politiko sploh jim je malo mar; dokaz temu, da sta se proti koncu prvega sejnega tečaja dva menda samo za to poslanstva odpovedala, ker sta se bila navdušena vednega narodovanja v zboru, ki so ga mestni zborniki (advokati) gonili. Lani pa sta novo izvoljena zopet sprejela. Cesar pa mi od Laha, tudi naj zmernejših Lahaov zahtevati ne smemo, je to, da bi jim za naše slovensko narodno poganjanje mar bilo v tem, ko se na svoji strani za take reči sploh ne marajo. Ker se pa vendar ni mogoče celo ogniti narodskih vprašanj, glasnijo, so vo da, vselej svoji narodnosti v prid, zanemarije se v laških rečeh na tukajšnje, mestne kolovodje (kterih je bilo v prvem tečaju trije, sedaj dvoje). Jo pa tudi še drugi vzrok, zakaj nima laški zborniki pri vni niserknji pravičnosti za našo reč srca.

Znano je, da narodopisje, zemljepisje in statistika je bilo v Italiji od nekdanj nar. bolj zanemarjeno znanstvo; še zdaj je včasih prav močno, kar nar. veljavnejši italijanski časniki o Slovanih pripovedujejo, dasi se sploh ne da tajiti, da, kar se je začela Italija ediniti, in ni deželo pridruževati, v teh vednostih znamenito napredujejo. Tako smo tudi mi našim domačim Lahom terra incognita. Malo kateri Lah je prišel na Slovenskem dalje ko do Solkana ali do svete Gore. Kakor zemljepisne, so jim tudi notranje naše razmere, naš narodni napredek, naše narodne potrebe in zahteve, ali celo neznanje, ali pa samo iz italijanskih časnikov napačno znane, in še to, le kar je nekaj časa. Cesar pa človek ne vé, tje ga ne vleče srce. Splošni in globoko vkoreninjeni predsodek med Lahi je, da si Slovenca ne morejo misliti drugače nego kot kmeta in gorjana. Kako hočete, da bodo naše "narodne" zahtevanja vredno cenili? In pa, za kar se mi pulimo: za vpeljavanje našega jezika v šole in uradnijo in sploh za obveljavo njegovo v javnem življenju, to vse oni (razun srodnjih šol) že imajo; siti človek, pa ne vo, kako se lačni počuti. — Da so laški poslanci s kmetov nam nasproti brezstrastni, prihaja od tod: Njim ni go bati, da bi jim prišli kedaj naši ljudje v Furlanijo vodo kalit. Naj delajo in zahtevajo Slovenci, kar hočejo — si mislijo — kaj nam mar? Drugače mestni poslanci. Tem je — razun v materijalnih zadevah, v kterih se zapuščajo na svoje tovarše s kmetov — narodnost jedro vsega, kar

le, zakune: O fardaman zezae, de bi te tricsak tricscu, kar te niesau mu ist! An od tistcha časa nie nikul vicj zajcu striju.

Centralno bogosl. semenišče v Gorici

Zgodovinske črtice.

(Dalje.)

Zdaj nekaj o notranjem redu starega semenišča. Tretje in četrto leto po tem, ko je bilo ustanovljeno, bilo je že 20 in še več bogoslovcev v njem preskrbovanih, in, ker je v izvrnem poslopju prihajalo že premalo prostora, sozidal je že prvi nadškof, grof Attems, od tal novo obedovavnico in nad njo eno nadstropje tako razdeljeno, da je imel vsak vzrejanec svojo sobico; pozneje je zidal sprelepo kapelo sv. Karla Boromeju posvečeno in zad za njo tisti kos poslopja, kteri se še zdaj vidi. Drugi nadškof Edling je zidal nad obedovavnico še drugo nadstropje in pa celo dolgo stran proti vrtu z tremi (?) nadstropji, in že se je bil nametil, tudi to stran (na ulico) nad vhodom ravno tako zvi-

delajo; oni pazijo na vsako stopnjo, ki jo slovenstvo stori. Kar so imeli muoji popravljkov let 25 neškodljiv dilettantizm, isto zdaj vse drugo so solije. Zdaj je treba borbe za vsako ped sveta, in to, v vseh razmerah, kjer koli ima narodnost kaj opraviti; pa kaj, še celo čisto materialnim stvarim se vtiska včasih brez potrebo naroden značaj n. pr. cestam, kmetijskí šoli. Dvoje vzrokov nahajam jez, da se Slovenci in Lahi v Gorici tako ostro kontrolujejo. Prvič: Italijanski jezik, je bil dosihmal zraven nemškega edini uradni jezik na sama za Laho, temuč tudi za Slovence. Lahom se zdi, da, ker je bilo do sedaj tako, uprabo bi ostati tudi v prihodnje; kot beati possidentia se ho marajo odpovedati te dozdevne svoje pravice, in, ker mi na slovensko uradovanje silimo, zdi se jim, kakor da bi se hoteli njihovih pravic polastiti. Drugič: Gorica je krog in krog od slovenskih vasi (Ladani, po študijah, taborjih, po branji, po prepevanju slovenskih pesmi se naši ljudje od dne do dne bolj zavodavajo; ta zavednost mesto tesneje in tesneje oklepa; dekteri naših ljudi nočejo italijanskih uradnih dopisov več prejemati; uradi so začeli vsaj — vabilne liste slovenski pisati; v deželnem odboru bili dr. T. na izpolnovanje enakopravnosti do zadnje pičice; županstva že skor vsa slovenski uradujejo, še celo grofovski župani v okolici lastnorodno slovenski pišejo itd. itd. Koga ne bi vse to osupnilo? Če pojde to tako naprej — se boji meščan pridemo tako daleč, da se ho morala italijanska unakniti v tisti katič, v kterem je do zdaj občela slovensčina. Ni se torej čuditi, da nam laška inteligencija pri vsaki priliki naproči zakriči ali si pa sama pri sebi misli: Qui-va-ia? Da bi pa Lahi očitno in v principu naše narodne pravice tajili, tega ne smejo čitatelji verjeti; v teoriji radi zatrjujejo: Enakopravnost obeh narodnostima. Po tem sodite laške prvake v zboru. Naš mednarodni modus vivendi je zapopaden v dveh goilih: „Vigilantibus jura“ in pa „Qui vivo“? — To je lista „lepa sloga“ in listo „sentimentalno prijateljstvo“ z Lahi, ki ga nekteri slovenskim poslancom očitajo. To je pa res; da nam velja s loh tudi še ta druga prišlovica: Suaviter in modo, fortiter in re. Ni ga med nami, da ne bi bil uverjen, da nam, mora biti uljudnost in prijaznost na naši strani tako dolgo pravilo, dokler se nam na uni strani v tem oziru nič žaloga ne godi. Lovica (laška stran) se pa tudi boji provokovanja in draženja, nekaj zato, ker je samo na sebi nespodobno, nekaj zato, ker ve, da imamo dosničarji lahko brz večino, če oni z draživim obnašanjem enega ali drugega neutralca od sebe pahnejo, da na našo stran prestopi. To je naš sah.

Iz razloženega se samo podaja, kakošne so razmere med slovenskimi in laškimi poslanci v zboru goriškem in kakošen vpliv da morajo imeti te razmere na narodsko in občno delovanje zborovo sploh in slovenskih zbornikov poseba.

Kad bi bil tudi še pregled tega delovanja v letošnjem tečaju „Domovine“ prinesel, toda čas in prostor, kterima je v človeškem življenju vse podvrženo, sta

šati, ko ne bi ga bil Jožef II. prisilil se nadškofijstva odpovedati in v Rim iti.

Medtem je bilo treba širiti poslopje po tem kakor je število vzrejanecv raslo, in v tisti primeri, kakor se je poslopje širilo, množilo se je tudi število bogoslovcev, tako da je bilo brez 6 tržaških vzrejanecv, kteri so se vzdržavali na cesarske stroške, 40, in časih še več bogoslovcev.

Učili so se v semenišči ti le predmeti: pravna (Theologia moralis), kanonsko pravo, polemično bogoslovje, sveti obredi in gregorjansko petje. Ker so se sprejemali nekteri vzrejaneci, ki so se učili že v javnih šolah pravno in kanonsko pravo, drugi pa brž po dognanem modroslovju; ostali so uni navadno samo eno, ti pa 3 leta v semenišči, s tem razločkom, da so morali poslednji dva leti javna šole obiskovati, tako da se doma samo ponavljali (imeli so v ta namen svojega ponavljavca) in povrh tega se še učili sveto zgovornost (predigati) in cerkveno petje; uni prvi pa so bili ves čas doma in so imeli v sredo ali petek po dve uri do in 2 popoldne pogovore (conferentias) iz pravne in kan. prava ter so morali se vaditi v govorstvu, obredih in petju.

(Dalje prih.)

neizprosljiva, in tako naj bodo ti spisi za letos s tom VIII. člankom sklenjeni. Kar inam še povedati, povem po novem letu pod drugim nadpisom. ■.

Državni zbor.

V zbornici poslancev se je volila komisija za pretesanje načrtov zadovajočih preuredbo davkovskih razmer in postav. V tej komisiji je tudi naš Černe. — Zanimiva je bila v zadnji seji 18. t. m. objava *Greuter-jaból začelo*. G. Greuter je bil letóšnje jeseni v Hippachju na Tirolskem pri nekem katoliškem taborju. H koncu je nasvetoval živiti klic cesarju. V pozivnem govoru pa je med drugim rekel, da presv. cesar ni kriv, da smo dobili liberalno ustavo in nove verske postave; podpisal da je nove postave zato, ker so mu kronni svetovavci (ministri) to svetovali, češ, da, če ne, bo pa revolucija (pant). Sodnija v Innspruku je ta govor prosodila in našla, da je mons. Greuter z njim Nj. veličanstvo razžalil in javni mir motil. — Državnemu poslancu pa ne sme nobena sodnija pravdo napeti, ako zbornica v to ne privoli.

Za to je šlo pretekli petek v zbornici poslanški. Odsek, ki je to stvar poprej preudarjal, je nasvetoval, da naj se zatoženec sodniji izroči (on sam je tudi tega želel). Ali velika večina v zbornici je glasovala zoper odsekov nasvet, in sodnija ne dobi Greuterja v post, dokler je državni zbornik. Želel je g. Gr. sodnijsko obravnave za to, ker bi se mu bila ponudila lepa priložnost, se sijajno opravičiti. — Zbornica je odložila seje do 15. januarja prih. leta.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država.

Govori se že nekaj časa zopet o porazumku s Čehi; presv. cesar sam da sili na to. Zdaj pripovedujejo časniki, da utegne biti minister notranjstva, g. Giskra, pravi mož za porazumek, da se zatorej z Nj. veličanstvom pogostem pogovarja. Nujna je ta stvar res.

Govori se tudi o sprjaznjenju med vlado in cerkvijo; v tem oziru da se pogaja tudi minister Giskra s prč. škofom Kutschker-jem. Tudi ta porazumek je nujen.

Vnanje države.

Ko je „Dom.“ v poslednjem listu povedala, da se grška vlada brani izpolniti turški ultimatum (ki ga je bil turški poslanec v Atenah 10 t. m. grškemu ministru zunanjih zadev izročil), ni bilo to še prav gotovo. Danas pa se ne da o tem več dvomiti; pristaviti imamo marveč tej vesti, da sta že tudi poslanca turški (Fotiades bej) Atene, grški (Deljannis) pa Carigrad zapustila. Da bote pa ti dve vladi že tako hitro v vojsko zapletene, tega nismo pričakovali. Vzrok, da si stojita Turk in Grk z napetim petelinom in vojsknim srdom v srečju nasproti, je ta le: Turška vlada ima v Kandijskem morju svoje brodoge, ktero varuje, da ne dohaja vstajnikom na otoku Kandji (ali Kreti) pomoč od zunaj, iz bližnjega grškega kraljestva, s katerim bi se krščanski Kandijoti radi združili. Poveljnik tega ekspedicijskega brodoge, podadmiral August Hobart, je 9. t. m. razglasil, da, ktereга koli naroda ladja zaprtijo brez dovoljenja prelomi, ali pa na kako strašno turško ladjo ustrelji, bode se ravnalo z njo po mednarodnem morskem--vojsknem pravu, kakor z roparsko ladjo. Kaj se primeri? Grški parnik „Enosis“ (kteri dovažja vstajnikom na Kandiji pomagavce, strelivo in česar treba) je bil zopet po svoji navadi na Kandijo namenjen. Turško brodoge ga začne loviti; „Enosis“ ustrelji na turško fregato, na kateri je bil Hobart; Turki še bolj razkačeni, derejo še hitreje za njim. „Enosis“ uide v luko grškega mesta Sira. Ondi ga Turki varujejo, da ne more ven. Hobart tirja od turške vlade, naj bimu „roparski“ parnik izročila in preži na nj v grškem morju. V Atenah vsled tega hrup; grška vlada odpravi brz vojno ladjo „Hellas“, naj turško brodoge napade in Siro pristanišče reši. Tu pošlje francoski poslanec v Atenah francoski parnik „Forbin“ v Siro, ki je za en hip razpor poravnal; Hobart se je umaknil. Turška vlada pa je vse Hobartovo ravnanje pohvalila. Vsled vsega tega je med Turci in Grki zdaj vse tako napeto, da se vsak hip lahko zgrabijo. Turška armada ima že povelje, pomakniti se proti grški meji. — Tak je za-

četek grško-turške vojske. Sama na sobi bi ne bila ta vojska tako važna, ko ne bi stala za Turkom in Grkom vse velike vlade, hodi kot varhinjo grškega kraljestva, bodi, ker so prevzele v Parizkem miru l. 1856 poročstvo, da bote celokupnost turškega cesarstva varovale. Sicer pa pod plaščem varstva, oziroma; poročstva le za svoje interese skrbijo in grško-turške homatije jim bodo le zaželjeni povod, da se brz ko ne med sabo spopadejo; in ta homo videli vso Evropo v plamenu in nikdo ne more prerokovati, kakšno podoba bodo imele državne razmere po strašnih teh vojnah, če se vnamejo. Mogoče je pa tudi, da diplomatija (ministri zunanjih zadev in poslanci pri vladah) luknjo, iz ktere se začela hurja pihati, za zdaj še zamaši. Kakor se kaže, stojijo na eni strani Avstrija, Francosko in Angleško, na drugi Rus, Prus in znabiti Italija. Rusu in Prusu so vdani skor vsi prebivavci turškega cesarstva v Evropi, kateri bi se raji danas ko jdre turške vlade iznehili. Naj bolj pa gleda svet na Ruso. Radovedno pričakujemo, kaj nam brz ko ne osodepolno leto 1869 prinese.

Vse države imajo v turško grškem morju po nekoliko svojih vojnih ladij na pomoč svojim državljanom, ki ondot kupčujejo; tudi naše e. k. brodoge avstrijsko je 20 t. m. ob 8. uri zjutraj tje odrinilo. *)

Dopis.

Iz Doroberga 17. t. m. (Čujta, kaj Ljanja dela, ali pa: Čudno zdravilo gluhonemim). Včeraj so pričali en borač popolnoma gluh in mutast. Znamenja, ki jih je delal z rokomi in celim životom, so nam bila vendar nekaj razumljiva. Kazal nam je, namreč, da je bil vojščak, da mu je v vojski ena krogla grlo in usta tako predrta, da mu je jezik odnesla. Odpiraje in nam kazaje usta, je znal jezik tako skrivati, da se je zdelo, da ga res nima. Smilil so nam je revež. —

Kako veseli pa postanemo, ko gluhonemi na enkrat prosihi in spregovori. Šel je bil namreč v* stacuno in se žganja prav dobro napil, in kar na enkrat s krepkim glasom, tako da smo vsi stermeli, zavpije: *Corpo di Bacco, sai tre lengaz* (tri jezike znam) in potem je res tudi magjarski in slovenski govoril. Glejte, kakšno čudno moč ima žganje!

Perko.

Iz Brd 19. t. m. y. No, hvala Bogu! saj se vendar nekaj gibljejo—sem si mislil, ko sem v četrtek iz Gorice šel. Zvedel sem namreč v mestu, da se naz že celo deželna načsodnija v Trstu spominja. Poslala je v Gorico vprašanje, ali ne bi se dala napraviti za slovenska Brda posebna sodnija, da bi se ločili mi Brici od Lahov. Treba pa bo, da tudi mi glasno svoje želje razodenemo, pa precej, kajti železo je treba kovati, dokler je še belo. Brez nas naj bi se nikar v naših zadevah kaj ne sklepalo. Govorilo se je res že od nepozabljivega Šempaskega taborja sem, da se napravi drugi tabor v naših Brdih in da na tem taboru se bode govorilo tudi o napravi posebne sodnije za naš okraj. Ali do sedaj tabora ni še, in zima ni taborovanju ugodna; do spomladi čakati? kdó vč ali bo še čas? In pa, če nam na zadnje tabora ne dovolijo, kar je dandanas vse mogoče, kaj potem...? Prepozno storjeno: bilo bi mord zamujeno. Saj imamo postavne zastopnike: starešinstva, županstva; ona naj se ganejo, naj hitro prošnje za ločitev od Karmina podpišejo in pošljejo, kamor treba; pa le urno! Želeti bi bilo, da bi vrli g. dr. Žigon z nekterimi razumnimi župani to reč v roko vzeli, kajti brz ko ne bo treba tu pa tam mnovega prigovarjanja. Ljudje so sebičniki, Karminu je nekterim zato ljubši, ker imajo samo par korakov tje. Takim bo treba dokazovati, kakšen da bode občni dobiček, dobiček za narodnost slovensko, če se napravi sodnija v Kviškem **). Drugi bodo znabiti ravno zato kiljevi, ker

*) Nar. novejšje novice so te-le. Grško se na vojsko pripravlja. Rusija je dovolila, da smejo grške ladje rusko bandero rabiti. „Enosis“ je prišel neki v Atensko luko; grška vlada ga obsodi. Turk je s tem zadovoljen (?). — Rusija je nasvetovala vladam, ki so l. 1856 Parizki mir podpisale, konferenco.

*) Škujemo da se je hati razpora zastran sedežna nove briske sodnije, nekteri da jo hočejo imeti v Kviškem, drugi v Biljanu. Ostanilo pri Kviškem, prosimo Vas. Kjer je uradnja že bila, tam naj še zdaj bode. Kviško ima zgodovinsko pravico. — Veselilo nas je to dni slišati, da je za zopet ena županija v Brdih, Biljanska namreč, začela po slovenski uradovati. Prav tako! O tej priliki naj še povemo, da tudi v Kobridu se je dalo slovo dosedanjemu nemškemu uradovanju. Vr

se narodno malo ali nič ne zavedajo; te bo treba zlopa preveriti, da se vdajo občni potrebi in zahtevanju večine. Se ve pa, da bo treba proučiti tudi za izločenje nekaterih občin iz političkega okraja gradiškega, zakaj nobena vas ne sme spadati v kak sodnijski okraj, kteri ni v tistem političkem okraju, kteremu dotična vas v političkih zadevah pripada. Ker ima biti sedež nove sodnije v pol. okraju goriškem, treba, da tudi tiste vasi (Modana itd.), ktere so zdaj političko pod Gradiščem, političko pod Gorico pridejo. Starčinstva, ganite se! zdaj je skrajni čas!

IZ SOLKANA. Beseda v nedeljo 20. t. m. v Batišič-ovi dvorani je bila kaj posebnega. Čitalnica solkanska ima že toliko svojih domačih moči, da še kak tig ali kako mesto ne toliko. Mala deklamatorica je vse nade prekosila; glediščno igro so igrali izvrstno; peli v občno zadovoljnost. Povzdigovalo je veselico to, da je je počastil z svojo nazočnostjo tudi občespoštovani naš okrajni glavar, g. baron Pino, kterega je vsa zbrana množica z navdušenimi „živio“-klici sprejela, in mu tudi pri odhodu svoje spoštovanje z gromovitimi klici razodevala. Po besedi je bila skupna večerja za kakih 150 oseb.

Domači novičar.

(Sl. o. k. okrajno glavarstvo v Gorici) je poslalo županstvu to le naznanilo. „Vслед sporočila c. k. konzulata v Bombaj-l se nabaja v izhodni Indiji (v Aziji) čudno dosti Avstrijanov brez dela, kteri konzulat u prošnjami za podporo nadlegujejo. Prišli so tje, ker so se zanašali, da najdejo tam srečo, pa so se zelo goljufali. To se daja pošl. županstvu na znanje z opazbo, naj hi ljudi resno svarilo, da naj ne hodijo v Indijo, če že poprej zatrdno ne vedo, da najdejo tam dela. — V Gorici 19. dec. 1868. — Pino ljr.“

(Telegraf iz Gorice v Beljak) je te dni dovršen. (Tiisti mladeneč iz Lokvi), o kterem smo uni dan povedali, da ga je bil en gozdnarski čuvaj nevarno ostrolil, je ozdravel.

(Dobrotna družba gospinska v Gorici) Uni teden so hodile nektore imenitne gospe po dve in dve skor od hiše do hiše vabit gospé k pristopu k omenjenemu društvu, ktero se snuje. Sošlo se je bilo v ta namen 16. t. m. zvečer pri g. dr. Rismondo-i 28 gospa, daso se pogovorile, o čemur treba. Letni donešek ima znašati 4 goldinarjo. Brž ko pristopi 300 udov, bo družba ustanovljena. 8 gospá je odločenih, da hodijo po mestu vabit k pristopu. To je sprelep napredek, ki ga „Dom.“ pristrčno pozdravlja.

(Karol Favetti) Pred nekimi dnevi je prinesel prvi „Osservatore Triestino“ novico, da je gosp. K. F. pobegnul, češ, ker se je bal, da ga ne zaprejo. Potem je šla ta novica po vseh časnikih. F. sam pa se je oglašil v „Cittadinu“ in pravi, da ni res, da je ubežal, ampak da je v Vidmu v opravih, ki jih ima kot opravičnik zavaravavne družbe Milanske.

Okrožnica

razposlana od c. k. finančn. vodstva v Tratu vsem c. k. davkarjem na Primorskem.

Došle so finančnemu vodstvu pritožbe, da nektori davkarski uradniki z ljudmi, ki imajo z njimi opraviti, posebno pa s kmečkimi ljudmi govoriti ne znajo in njih pravičnim zahtevam zadostiti ne morejo, ker ne znajo narečij, ki jih ljudstvo govori.

V Istri posebno so taki davkarski uradniki, ki slovanskega jezika ne znajo, in dasiravno so sicer pridni, vendar ne morejo vsem službenim potrebam popolnoma zadostiti.

Ker so tukajšnji davkarski uradniki dolžni iti služiti k kteri koli davkarji na Primorskem, je potrebno, da si prizadevajo, navaditi se vsakega tukajšnjih deželnih jezikov vsaj toliko, da lahko brez spodtike s strankami občujejo.

S tem bodi tedaj zlasti mlajšim uradnikom ukazano, da si kolikor mogoče v kratkem času pridno in goreče potrebno znanje jezikov prilastijo.

O prihodnjih podeljevanjih služeb bude se gledalo le na take prosivce, kteri zraven siceršnje službene spretnosti tudi gledé znanja jezikov popolnoma zadostujejo.

To okrožno pismo naj vsak ondašnji uradnik prebere in lastnoročno potrdi, da ga je prebral.

V Tratu, 26. novembra 1868.

Kaplja kamen izdolbe, in—če ravno ne dožuje, vsaj pri. Pročnje in pritiskanje od vseh strani je vendar nekaj zdalo. Še nekaj pa pogrešamo v tej okrožnici, o čemur je že tudi „Dom.“ večkrat tožila, to namreč, da se slovenskim ljudjem italijanske davkovske bukvice (ali pôle) dajajo. To naj bi se narpopred preuredilo. In pa, kar se tiče učenja slovanskega jezika, naj bi se bil uradnikom kak primeren obrok odločil.

Gospodarske stvari.

Kako vino stanovitno postane.
Z Ipavskega.

Naštel som unikat nektore napake, ki stanovitnost Ipavskega vina ovirajo. Dana pa naj povem, kako se vino v kratkem času čisto in bolj stanovitno napravi. Ko se vino po doznanji navadi v plavniku akuba, vrtil oboje, vino in tropino, v sod in pustl oboje skupaj do pusta v sodu. O pustu precedi vino in izprečaj tropino, tako boš imel trovrsten dobiček. Vino bo že v 8 dneh čisto ko sonce, pripravno za vsako mizo, bo bolj močno in tudi bolj stanovitno. Tako delajo vino Francozi, zato ga razpošiljajo za drag dnar v široki svet. Tudi pri nas v Žabljah sta letos dva poskušala tako vino napravljati, pa se jima dobro sponaša. Zlasti velja to o črnem vinu, ki po tem še le v sodu svoj okus in pravo črno barvo zadobi. Obžalujem, da v naših krajih duhovni nimajo sarovških posestev in vinogradov; marsikaj bi utegnili poskušati sebi in deželi v prid. Šlihi se, da se letos v nekterih krajih že zdaj vina motijo in da grejo pod zlo. Pri nas ni tiru ne sledu o ti nesreči, marveč možaki, kterim se na nosu bere, da vino dobro poznajo, trdijo enoglasno, da je letos v Žabljah najizverstniša kapljica cele Ipavske doline, zato pa gre nekako hitro spod rok.

Dunajska „Zukunft“ piše o Klodič-ovi šaloigri „Novi svet“ tako le: „Prav srečna misel je to, da si je pisatelj priprost slovenski kraj na kmetih izvolil v predmet šaloigre, posueto po resničnem življenji, v kterem so današnji narodni in trgovski interesi podloga veseli kmečki podobi. Ta šaloigra, ako se bode igrala umno in spretno, bodé naše narodne ideje hitreje, izdatneje in umljivejše med ljudstvom širila, nego cela vrsta učenih in šegavo-blastromnih časniških sestavkov. Gledé čistosti jezika bi bilo marsikaj želiti; lokalizmi dela sploh ne kazijo, marveč delajoče osebe oznamljajo.“

Došel nam je iz Celovca nov katoliško-političen tednik „Kärntner-Blatt“ v nemškem jeziku, v lični podobi; vrednik mu je dr. Val. Nemes (bogoslovski profesor). Prav radovedno in pazljivo smo poskusni list prebrali; vse kaže, da bo naše gore list. Priporoča ga tudi to, kar „N. fr. Presse“ o njem pravi (kar ona, namreč graja, to moramo imeti navadno za dobro). Naj zanesljivejša priča pa nam bodi „Slovenski Prijatelj“, kteri novi časnik s temi-le besedami naznanja: „... Oziral se bode tudi na sosedne dežele. Njegov program je: „Zu zeigen, dass man ein sehr guter Katholik und zugleich ein sehr liberaler Mann sein kann.“ Izbajal bo de vsak četrtek in obsegal naj menj eno celo tiskano polo. Velja za celo leto 4 gold. 50 kr., za pol leta 2 gold. 30 kr. Z dobro vestjo ga vsem srčno priporočamo!“ — Tudi mi.

Poslano. *)

IZ SOLKANA 16. decembra t. m. — Obljubil je podpisani, naznaniti po „Domovini“ županstvu namestništveni odlok na pritožbo županstva solkanskega o zadevi samovoljnega dovoljenja godbe od strani c. k. okrajnega glavarstva v Gorici.

Odlok, ki ga je županstvo dobilo, je ovrget pritožbo, pa ne navedel nikakoršnih razlogov, morda zato, ker jim je bila slovanska pritožba nerazumljiva ali pa sitna, da je brati niso hoteli. Županstvo se pa ne more zadovoliti z takošnim odlokom in se misli oglašiti še pri visokem ministerstvu s svojo pritožbo. Omeni naj še, da čeravno je omenjena pritožba slovanski spisana, je vendar vsled vsegamogočnega §. 19 so v čisti nemščini rešila. Saj temu bi se ne čudili, ko ne bi vidili in vedeli, da c. k. namestništvo tudi slovanski uraduje, posebno ko od Slovencev kaj potrebuje.

Matija Doljak.

*) Za sestavke v tem predelku ni odgovorno vredništvo, ne kar se tiče reči, ne kar se tiče oblika. Vr.